HebrewBooks.org ©Moznaim Publishers. No commercial use allowed.

מסורת הש"ס

ה) לעיל נב: ע"ש, ג) [כתובות פ. ע"ש], ג) (שם), ד) כתובות פד: גיטין כ:, ה) ב"מ קטו., ו) ל"ל המזיקין. יעב"ץ], ז) ל"ל כמו. רש"ל, ח) [ועי' תוס' מנחות נח: ד"ה ואיכא דאמרי],

גליון הש"ס

גמ' עיין דפסירי לרועה. עיין ב"ק דף עט ע"ב תוס' ד"ה אין:

הגהות הב"ח

(א) גמ' דאלו אמר עכו"ם לא מהימן: (ב) שם מהימן מ"ט לא חלף: (ג) שם ואמר רב יהודה אכלה ערלה שביעית וכלאים אינה חוקה:

הגהות הגר"א

[א] רשב"ם ד"ה ומשני. אבל יש כו'. ש"ע סי' עב וכ"ה סי' קלה. ומתב"ש וש"ע סי' קלה כתבו עבדים לבד (ועמ"ש רבינו שם בס"ק ה):

מוסף רש"י

מגלא ותובליא. כלי גודרי תמרים, המגל לגדור ותובילא תכל לעלות לתקל מרוב גבהו, ו"מ תובילא כל לקבל פירות (לעיל לג:). ואמר. בפניו, איזיל איגזרה לדקלא דפלניא. כלומר אלקוט הפירות, מהימן. ושבקין ליה ב"ד לקבל הפירות בלא עדים ושבר, אחרי שאין ידוע שהבעלים מומין בדבר קודם לקיטה, ואם אמת תכריים וטענו לבד"מ אחר שלקטו האילן לית עליה אלא שבועת היסת, אבל מקמיה דלינגדיה אמת מריב דדיקלא ואמר להד"מ, לא מהימן מלקט עד דמיתי ראיה, (לעיל לג:). אכלה ערלה. אכלה לוקח שני ערלה, שאין הנאתן אלא בזמורות, שהפרי אסור בהנאה, או שביעית שהוא הפקר, או שזרעה כלאים, הרי זו חזקה. עולין לו למנין אלא שנים, אי אמת מהשלא שנים אמת מאלו (כתובות פ.). הגודרות. בהמות (גיטין כ:) בהמה דקה על שם (במדבר לב) גדרות צאן (כתובות פד:). אין להן חזקה. אין הממחזיק בהם יכול לומר לקוחין הן בידי, שמא מצאן וכסיפן בביתו, לפי שדרכן להלך בשדות (שם) אלא שתפסן אינו יכול לטעון לגמיתי מעצמן הלכו אלו (גיטין כ:).

מוסף תוספות

א. דאכילת זמורות אכילה היא, וזו אכילת היתר שאין ערלה נוהגת בעצים וכו', ושביעית נמי אינה נוהגת בעצים דכל שאינו פרי אינו מופקר בשביעית וכו', וכלאיים נמי וכו'. רשב"ם. ב. אלמא נאסר העיקר אע"פ שאין בו פירי. תוס' הרש"ש כתובות פ. ג. ויש מי שאומר שאפי' הוסיפו הזמורות אינו נאסר אלא התוספות אבל עיקרן של גפנים שהיו שם קודם לכן לא נאסר. רשב"ם.

רבינו גרשום

ומקשי' מי איכא מידי וכו'. אלא אמר רבא א"ר אמר ההוא ישראל דזבנה מעכו"ם קמי דידי זבנה ההוא עכו"ם מיניה דישראל ולבתר הכי זבנה (מיני') ניהלי מהימן מיגו וכו': האי מאן דאחזיק מגודא דערודי ולבר. כגון שרגילין בני אדם שיש להם שדות סמוך ליער משמרין מקצת משדה סמוך ליער וכונסין בשדה ועושין מחיצה בין השדה ליער כדי שירעו באותה הרחקה שיש מן המחיצה ליער ולא יבואו לשבור המחיצה ולאכול התבואה' ואם החזיק אדם באותו שיור שהניח בשביל הערודים אפילו לאחר שעמדה ברשותו ג' שנים אין הזקתו חזקה מאי טעם דאמרינן האי דלא מיחה זה בעל הקרקע לאדם אחר שיבא לזרוע בתוך ג' שנים דקסבר הואיל וכל מאי דזרע האי ערודי

לדידי אמר לי עכו"ם דמינך וזבנה מהימן מי איכא מידי דאילו (א) עכו"ם אמר לא מהימן ואילו אמר ישראל משמיה דעכו"ם מהימן אלא אמר רבא א"א אי אמר ישראל קמי דידי זבנה עכו"ם מינך וזבנה ניהלי מהימן מיגו דאי בעי א"ל אנא זבינתה מינך (ב) ואמר רב יהודה האי מאן דנקיט מגלא ותובליא ואמר איזיל איגזרה לדקלא דפלניא דזבנתיה מיניה מהימן (ג) לא חציף איניש למיגזר דקלא דלאו דיליה ואמר רב יהודה ג האי מאן דאחזיק מגודא דערודי ולבר לא הוי חזקה מ"ט מימר אמר כל דזרע נמי ערודי אכלי ליה (ד) ואמר רב יהודה אכלה ערלה (ה) אינה חזקה תניא נמי הכי (ו) אכלה ערלה שביעית וכלאים אינה חזקה אמר רב יוסף ד אכלה שחת לא הוי חזקה אמר רבא ה ואי בצואר מחוזא קיימא הוי חזקה אמר רב נחמן ו תפתיחא לא הוי חזקה ז אפיק כורא ועייל כורא לא הוי חזקה ח והני דבי ריש גלותא לא מחזקי בן ולא מחזקינן בהו: והעבדים וכו': עבדים יש להם חזקה (ז) והאמר ר"ל ט הגודרות אין להן חזקה אמר רבא י אין להן חזקה לאלתר אבל יש להן חזקה לאחר ג' שנים אמר רבא כ אם היה קטן מוטל בעריסה יש לו חזקה לאלתר פשיטא לא צריכא דאית ליה אימא מהו דתימא ניחוש דלמא אימיה עיילתיה להתם קמ"ל אימא לא מנשיא ברא (ט) הנהו עיזי דאכלו חושלא בנהרדעא אתא מרי חושלא תפסינהו והוה קא טעין טובא אמר אבוה דשמואל ל יכול לטעון עד כדי דמיהן דאי בעי אמר לקוחות הן בידי והאמר ר"ל הגודרות אין להן חזקה מ שאני (י) דמסירה לרועה והא איכא צפרא ופניא בנהרדעא טייעי שביחי ומידא לידא משלמי: ר' ישמעאל אומר שלשה חדשים וכו': לימא ניר איכא בינייהו דרבי ישמעאל סבר ניר לא הוי חזקה ורבי עקיבא סבר ניר הוי חזקה ותסברא לרבי עקיבא מאי איריא חודש אפילו

הכי גרים ר"ח אכלה ערלה שביעית וכלאים הויא חזקה. וכן נראה לר"י עיקר ואיירי כשאכלה זמורות (א) וכן מוכח בהאשה שנפלו (כתובות דף פ.) דתנן המוליא הולאות על נכסי אשתו הוליא הרבה ואכל קימעא קימעא ואכל הרבה מה שהוליא הוליא ומה שאכל אכל ואמר בגמרא עבד רב יהודה עובדא בחבילי זמורות ורב יהודה לטעמיה דאמר רב יהודה אכלה ערלה שביעית וכלאים הויא חזקה (ב) ואין לומר דלעולם גרם הכא אינה חזקה והתם כשאכלה זמורות והכא כשאכלה פירות שהן אסורים ולכך לא הויא חזקה שלא אכל כדרך האוכלים דאם כן הוה ליה לאיתויי ההיא דהתם נמי הכא דאיירי בדיני חזקה ואי"ת דהכא משמע דזמורות ועצי כלאים שרו ומ"ש מהא דאמרינן בפרק כל שעה (פסחים דף כו:) תנור שהסיקוהו בקליפי ערלה או בקשין של כלאי הכרם חדש יותן מכלל דאסירי דאמרינן נמי התם (דף כה.) כלאי הכרם עיקרן נאסר ג ומיהו הא לא קשה דאיכא למימר דעיקרן נאסר משום דכתיב (דברים כב) הזרע וי"ל דהתם איירי בזרוע מעיקרן שנזרעו הזרעים עם נטיעות הכרם שגדלו הזמורות באיסור אבל הכא איירי בזמורות שהיו כבר גדולים קודם שנזרעו כלאים שאותן אינן נאסרים אלא כשהוסיפו מאתים ד כדאמר בפרק כל שעה (שם דף כה.) ובפרק כל הבשר (חולין דף קטז.) זרוע ובא הוסיף מאתים אין לא הוסיף מאתים לא ומיירי הכא שזמורות לא הוסיפו מאתים והפירות הוסיפו ולכך לא הויא חזקה אלא בזמורות ואין זה דומה דהכי הוי אוכחא דמילתא שקודם מוסיפין הפירות מאתים מן הזמורות לפי שהזמורות כבר היו גדולות קודם זריעת כלאים: גרס

אכלי ליה ומשום הכי שתק ולא איבד שדהו בשתיקתו: אכלה ג' שנים ערלה. היכי דמי כגון שהיו בה נטיעות ושנה ראשונה טעון פירות מקצתן והיו ערלה ובשנה שניה טענו אחרים ובשלישית אחרים דכולהו הוי ערלה אינה חזקה דהאי דשתיק בעל השדה ולא ערער משום שלא היו הראוין לאכילה: אכלה שחת. ג' שנים שלא המתין עד שתגדיל התבואה אלא היה קוצצה כשהיא שחת ומאכילה לבהמות אינה חזקה דשמיט ואכל הוה ולא אכלה כאכילת בני אדם: אי בצואר מחוזא. כלומר אם אותה קרקע עומדת סמוך למחוזא שעשירים היו רוורעין שדותיהן למאכל בהמתן אי לא מיחה הויא חזקה: תפתיחה. זהי קרקע שפחותה היא יותר מבית השלחין שפתוחה היא ובקרועה כבבה זו שאינה מקבלת מים כך אין ניכרין בה המים ואין יכולין להשקותה ואינה מוציאה פירותיה אם החזיק בה אדם ג' שנים אינה חזקה הואיל שאין בה שום לחלוחית לא חשש למחות: אפיק כורא ועייל כורא. שאין מוציאה כי אם כעין שזורעין בה ולא יותר אינה חזקה דלא חשש למחות הואיל ואין מרווית בה: והני דבי ריש גלותא אם מחזיקין בקרקעות שלנו ג' שנים אינה חזקה דבשביל כבודן שתקי אנשי: ולא מחזקינן בהו. בשדותם בג' שנים דמשום דעשירים ניהנו שתקי אי נמי משום דטרודי בטורח צבור ולא ידעי ולא מחי. והעבדים יש להם חזקה. מי שמחזיק בהם ג' שנים: הגודרות אין להן חזקה. כגון צאן ובהמה שאם החזיק בהן אינה חזקה משום דיש בהם רוח חיים דאיכא למימר מאליהם הלכו אצלו והחזיק בהן גבי עבדים נמי איכא למימר מאליהן הלכו אצלו והחזיק בהן ואמאי יש להן חזקה: אמר רבא אין להם חזקה לאלתר אבל יש להן חזקה לאחר ג' שנים: ה) כדקתני בהמה גבי עבדים וגבי גודרות בהמה דקה דאין להם שמירה כל כך אין להם חזקה אבל בהמה גסה דיש להן שמירה יש להם חזקה לאלתר דמצי אמר אתה מכרת לי: קטן עבד יש לו חזקה. משום דליכא למימר איהו אזיל לתמן: ו) אית ליה אימא לא מנשיא ברא ומראיתא גבי האי ב' ימים או ג' ולא מיחה יש לו חזקה: חושלא. שערורין

עין משפט נר מצוה

נמ א מיי' פי"ד מהל' טוען ונטען ו סמג עשין לה טוש"ע ח"מ סי' קמט סעיף נז:
ס ב מיי' שם פי"ט הל' טו סמג עשין לה טוש"ע ח"מ סי' קמח סעי' יג:
סא ג מיי' שם הל' יב ויביין בהגנות ובמ"מ טוש"ע שם סעיף יח:
סב ד ה מיי' שם הל' יח טוש"ע שם סעיף י:
סג ו מיי' שם הל' טו טוש"ע שם סעי' ה:
סד ז מיי' שם הל' י טוש"ע שם סעי' ו:
סה ח מיי' פי"ג מה' אלה"כ סמג שם טור ח"מ סי' קמט:
סו ט מיי' שם פי"י הל' ג סמג שם טוש"ע ח"מ סי' קלה
סז י מיי' שם הל' ד וסמג שם טוש"ע ח"מ סי' קלה סעי' כ:
סח ל מיי' שם הל' ג סמג שם טוש"ע ח"מ סי' עב סעי' יז יח כא:
סט מ מיי' שם פי"י הל' ב סמג שם טוש"ע שם סעיף כא וסי' קלה סעיף ג [וכלב מלגמס עוד בכתובות פרק ט דף קח: ובשבועות פ"ז דף שיב:]

רבינו גרשום (המשך)

ב) תוס' ד"ה אכלה ערלה. ויש להן שמירה משום הכי כשהן ברשות של זה יש להן חזקה דליכא למימר דמאחריני ניהנו: צפרא ופניא. דאזלי לחודייהו לרועה והדרי לביתייהו בלא שמירה ובדין הוא דלית להו חזקה דאיכא למימר מנפשייהו אזלי התם ואחזיק בהו. ומשני בנהרדעא שאני משום דשכיחי טייעי כלומר גנבים ישמעאלים לא שביק לגודרותיהו למיזל קלופות: דמסירי לרועה. ויש להן שמירה משום הכי כשהן ברשות של זה יש להן חזקה דליכא למימר דמאחריני ניהנו: צפרא ופניא. דאזלי לחודייהו לרועה והדרי לביתייהו בלא שמירה ובדין הוא דלית להו חזקה דאיכא למימר מנפשייהו אזלי התם ואחזיק בהו. ומשני בנהרדעא שאני משום דשכיחי טייעי כלומר גנבים ישמעאלים לא שביק לגודרותיהו למיזל

ג) תוס' ד"ה אכלה ערלה שביעית וכלאים הויא חזקה. ד) ל"ל דאמרי ליה אימא וכו' קמ"ל אימא לא מנשיא ברא כו'.